

19. oktober 2018

Sagsnr.
2018-0240100

Dokumentnr.
2018-0240100-2

Sagsbehandler
Niels Nicolai Nordstrøm

Analyse i forbindelse med forekomst af legionella på plejehjem i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (SUF) og Københavns Ejendomme og indkøb (KEID) har gennemgået det forløb, der har været i forbindelse med udskiftning af vandvarmecentral i De Gamles By. Forløbet har medført ustabil vandforsyning på plejehjemmet Slottet og efterfølgende konstatering af bakterien Legionella i vandforsyningen.

Både SUF og KEID tager både stabil og sikker vandforsyning alvorligt, fordi der her er tale om en målgruppe med svagelige borgere. På baggrund af den indledende situation på Slottet med forekomst af Legionella blev der igangsat en undersøgelse af vandforsyningen på alle kommunens plejehjem. Undersøgelsen omfattede både de kommunale plejehjem, de alment organiserede plejehjem, samt dem beliggende i tredjemandslejemål. De nærmere resultater fra de enkelte vandprøver på de enkelte plejehjem, hvor der er blevet undersøgt for Legionella berøres ikke af denne analyse.

Hvad kan vi se, der gik galt?

SUF har sammen med KEID lavet en gennemgang af forløbet på Slottet.

Det er SUF og KEIDs vurdering, at især uklar kommunikation har været årsag til både misforståelser, og at initiativer ikke blev sat i gang eller fulgt op på. Herunder at bestillinger til eksterne leverandører ikke har været tilstrækkelig præcise, og at der ikke er blevet fulgt tilstrækkeligt op på leverancer fra eksterne leverandører.

Det er samtidig konstateret, at viden og information ikke blev delt blandt eller nåede frem til de rette personer. Det er vurderingen, at pga. manglende formel struktur omkring projekterne, skete det, at vurderingen af kompleksiteten og alvoren af situationen blev placeret hos teknisk driftspersonale både i KEID og i SUF. Det vurderes som u hensigtsmæssigt, fordi det ikke er et ansvar, der bør placeres hos teknisk driftspersonale, men hos sundhedsfagligt personale, eller hos medarbejdere der har et overordnet, tværgående, projektstyrende perspektiv. Når det ikke skete, medførte det, at effekter af en opgave ikke blev videreformidlet eller tænkt ind i andre projekter.

Det er derfor vurderingen, at helhedstænkningen på tværs gik tabt i forløbet omkring sikring af stabil vandforsyning til Slottet.

Det er samtidig SUFs vurdering, at forvaltningen har været for tilbageholdende med at rejse kritiske spørgsmål til KEID i løbet af forløbet frem til konstateringen af Legionella.

Det formodes, at den ustabile temperatur på det varme vand, har forårsaget fremgroning af Legionella i vandforsyningen til Slottet. KEID har på den baggrund af den utilstrækkelige temperatur bestilt Legionella-test af vandet på Slottet. KEID har i den forbindelse orienteret SUF om, at der ikke har været tilstrækkeligt med sundhedsteknisk viden tilknyttet projektet. Der har derfor ikke været opmærksomhed på muligheden for, at der kunne fremkomme Legionella i vandforsyningen.

Dertil har KEID og SUF vurderet, at den begrænsede indsigt i den sundhedstekniske del, og sagens hastende karakter, har betydet, at grænseværdien ikke blev fastsat korrekt oprindeligt. Forvaltningen kan i den sammenhæng orientere om, at der findes forskellige typer af Legionella, hvor type 1 er særlig kritisk, da der skal være færre bakterier tilstede, før det er problematisk, mens de øvrige typer 2 til 14 ikke er lige så farlige, da der skal være flere bakterier tilstede, før det bliver problematisk. Grænseværdierne fastsættes efter hvor mange bakterier, der må være tilstede i prøven, før det bliver sundhedsmæssigt problematisk. Som led i opfølgningen på de efterfølgende test for Legionella, har KEID været i dialog med Statens Serum Institut, der har rådgivet om, at grænseværdien for Legionella type 2-14 retmæssigt bør sættes på 10.000 bakterier pr. liter – den såkaldt cfu/L-værdi – og ikke 1.000 cfu/L som oprindeligt. Grænseværdien for Legionella type 1 er, ligeledes efter dialog med Statens Serum Institut, hævet fra 100 til 1000 cfu/L ift. påsætning af filtre.

SUF har samtidig konstateret, at der internt i forvaltningen ligeledes har været en utilstrækkelig kommunikation. Det har i sammenspil med kommunikationen med KEID forstærket effekten af den i forvejen uhensigtsmæssige kommunikation. Det betød helt konkret, at viden ikke gik opad i organisationen.

Hvad gør SUF og KEID anderledes fremover?

SUF har i samarbejde med KEID vurderet, at samarbejdet med fordel kan styrkes.

På den baggrund har SUF i samarbejde med KEID allerede igangsat en række initiativer:

- At der ved opstart af nye projekter¹ afholdes et opstartsmøde, som KEID er arrangør af. På mødet deltager de relevante medarbejdere fra de involverede forvaltninger, sådan der kan dannes et overblik over projektet, herunder om der skal ske tilpasninger pga. lokale forhold. Det er fx også her muligt at trække på allerede eksisterende sundhedsfaglig viden hos SUF.
- At der i forbindelse med hvert projekt laves en risikovurdering før opstart.
- At der fra KEIDs side løbende igennem hvert projekt overvejes beredskabsindsatser.
- At der bliver udarbejdet en konkret kommunikationsoversigt i forbindelse med hvert projekt.
- At KEID bruger én indgang i SUF, med mindre der er tale om akutte situationer.
- At KEID laver en ugentlig statusmail i de enkelte projekter, som udsendes til den aftalte gruppe, der er defineret i kommunikationsoversigten. Statusmailen gør status bagud for den forudgående uge og redegør for initiativer i den kommende uge.
- At ved akutte eller mere presserende situationer afventes den ugentlige statusmail ikke, men vil blive afsendt ved behov.
- At KEID er opmærksom på informationsniveauet i de enkelte projekter, og hvad der er behov for at vide tidligt og i løbet af projektet, herunder at sikre hurtig information.
- At informationsniveauet tilpasses løbende gennem projektet alt efter behov.
- At der skal være fokus på at sikre skriftlighed i projekterne, da det også understøtter den videre implementering og sikrer videre kommunikation.
- At der i større omfang fremadrettet i både denne og andre lignende sager bliver inddraget faglig ekspertise – både internt og eksternt, så som Statens Serum Institut, som er nationalt videnscenter indenfor legionella.

Lært af erfaring fra andre områder, som fx på PCB-området, har KEID udarbejdet en handlingsplan ved forekomst af Legionella. Handlingsplanen er samtidig løbende blevet opdateret som følge af den læring, der er opnået i forbindelse med de forskellige opsætninger af filtre. Fx har KEID revideret handlingsplanen, sådan at der tages ekstra hensyn til de borgergrupper, der måtte have brug for særlig støtte i forbindelse med genoprettelse af sikker vandforsyning.

Der er tale om et område, hvor der ikke tidligere har været vurderet et behov for et akut beredskab. KEID har derfor i samarbejde med SUF skulle opbygge viden på området. Da der er tale om svage borgere,

¹ Større anlægsprojekter med risiko for generelle større driftsforstyrrelser

har man handlet hurtigt og yderst forsigtigt. Den manglende sundhedstekniske viden hos både SUF og KEID er løbende blevet indhentet, og man er løbende blevet klogere i løbet af forløbet, herunder i forhold til hvordan de rette grænseværdier skal fastsættes.

Internt i SUF er der udarbejdet et vejledende dokument, der beskriver forvaltningens interne retningslinjer ved forekomst af Legionella. Notatet er sendt ud til plejehjemmene.

KEID har i den forbindelse også udarbejdet en vejledning til det tekniske personale i fagforvaltningerne i forhold til, hvordan sikker vandforsyning løbende vedligeholdes.

KEID har samtidig opsat vandbehandlingsanlæg på Slottet, og der bliver opsat et centralt vandbehandlingsanlæg i De Gamles By. Det sker, da rørføringen i De Gamles By flere steder er gammelt og flere steder bygget uhensigtsmæssigt.

Er der nogle borgere, der er blevet syge?

På baggrund af forekomsten af Legionella er det undersøgt, om der er nogle af borgerne, der er blevet berørt af forekomsten af Legionella i vandforsyningen.

Forvaltningen har med de oprindelige grænseværdier konstateret Legionella tilstede på 22 ud af forvaltningens 42 plejehjem. Med de reviderede grænseværdier kan SUF med seneste status d. 12. oktober 2018 konstatere, at der har været legionella af risikofyldt karakter på Dorthegården, Håndværkerforeningen, Nybodergården, Rosenborgcentret, Hjortespring, Vigerslevhus, Bispebjergghjemmet og Aftensol. Derudover har der på henholdsvis Sølund og Tingbjergghjemmet været konstateret type 1 Legionella af risikofyldt karakter, det vil sige over den reviderede grænseværdi på 1.000 cfu/L. Samlet har der således været konstateret Legionella af risikofyldt karakter på 10 ud af forvaltningens 42 plejehjem.

De to friplejehjem i Københavns Kommune er blevet orienteret om problematikken med forekomst af Legionella.

Infektion som følge af Legionella har helt karakteristiske symptomer. Legionella-lungebetændelse ville derfor blive opdaget og indberettet til sundhedsmyndighederne. På ingen af de berørte plejehjem er der indberettet borgere, der er blevet syge.

Hvornår kan vi forvente at se, om det virker?

Som Sundheds- og Omsorgsudvalget løbende er blevet orienteret om, så er der konstateret Legionella på andre plejehjem end på Slottet.

KEID har opbygget et større lager af legionella-filtre med en længere holdbarhed, end de filtre der oprindeligt blev brugt. De nye filtre har en funktionstid på 3 måneder mod de oprindelige, der kun fungerede i 30 dage. Tilgængeligheden til et lager af legionella-filtre betyder, at KEID samme dag, hvor der foreligger et prøvesvar der konstaterer Legionella af kritisk karakter, kan sætte legionella-filtre op. Da de nye filtre har en forlænget funktionstid, giver det også KEID tid til at reagere rettidigt og på en sådan måde, at kommunens ressourcer også anvendes på en mest hensigtsmæssig måde.

Det er SUFs vurdering, at det vil kunne ske igen, at der konstateres Legionella på plejehjemmene. Det skyldes, at der flere steder kan være tale om uhensigtsmæssig rørføring, at der lokalt kan ske et fald i brugsvandtemperaturen, eller fx HOFOR sætter temperaturen ned i deres forsyningsnet. Ligeledes kan Legionella forekomme, hvis der er tappesteder eller blandingsbatterier, der ikke benyttes tilstrækkeligt ofte.

Det er SUFs vurdering, at det med de igangsatte initiativer er muligt at håndtere forekomst af Legionella på plejehjemmene hurtigt og sikkert. Da forvaltningen også ser en styrkelse af samarbejdet med KEID gennem øget og forbedret kommunikation, vurderer forvaltningen, at der er igangsat initiativer, der er egnede til at håndtere og forebyggelse af Legionella på nuværende tidspunkt.